

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 80— Cor.
Pe jumătate an . . . 40—
Pe 3 luni . . . 20—
Pe o lună . . . 7—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 100 franci

Telefon

pentru oraș și interurbana
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrișki Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrația.
Mărfurile publice și Lege
deschisă costă șirul 1 Gor.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Problema românească la conferința de pace.

În magistratul discurs rostit de președintele republicii franceze Poincaré, deschizând conferința de pace din Paris, a fost amintită, în rândul popoarelor din ententă, și România cu idealul său național. Problemei românești i se dă, deci, la judecătoria internațională din capitala Franței, cea mai mare atenție. Trebuie să i se dea, fiindcă de deslegarea norocoasă a problemei românești este legată strâns soarta civilizațiunii.

Discursul de deschidere a conferinței de pace este unul din marile discursuri ale lui Poincaré, care iarăși se remarcă prin conciziunea expunerii, prin forma ireproșabilă a limbii, prin frumusețea scripitoare a imaginilor. Ni se revoacă în minte reflexiunile pe cari le făceau cei mai abili scriitori francezi la discursurile lui Poincaré. Nu sunt ale unui orator care să esceleze prin largimea gesturilor, prin vocea voluminoasă, prin perioadele fără sfârșit, ci ale unui orator adevărat aceste discursuri, ale unui orator care toată greutatea o pune pe fondul serios de idei pe cari le dezvoltă cu cumpăt, într-o înlanțuire de fier și în ascensiune continuă până ce culminează în anumite adevăruri finale, lăsând impresia unui ceva impecabil, întreg, unei creații artistice desăvârșite în care nu poți găsi nimic de prisos, nimic disonant. Cu tot dreptul a fost numit Poincaré de un stilist de primul rang. El rostește propozițiuni scurte, dar lapidare, cari isvoresc în continuu, parecă ar fi fără sfârșit.

Și un astfel de orator trebuia să deschidă conferința de pace având de amintit atâtea lucruri, într-o vorbire scurtă. Talentul lui Poincaré era cel mai potrivit pentru a se rosti în cuvinte concentrate asupra chemării mari ce-o au trimișii popoarelor lumii în capitala luminii, în Parisul devenit centrul întregii lumi.

Cu discursul lui Poincaré se începe era nouă, era libertății naționale pe care vor realiza-o lucrările conferinței. În discursul de deschidere Poincaré în termeni de o rigoare extraordinară condamnă sistemul puterilor centrale cari s'au conjurat să introneze o politică hrăpăreată, cari au încălcat teritoriile Belgiei civilizate și Franței mănoase. Cruzimile Germaniei și aliaților săi, spune Poincaré, sunt mișelii ce nu se pot uita. Era datoră Franței ca să lupte pe viață și moarte contra barbarilor. Anglia cu toate coloniile ei nu putea rămânea neutră atunci când erau angajate în războiu interesele tuturor țărilor. Japonia trebuia să prindă armele pentru că să dovedească loialitatea față de aliații ei Anglia și să lupte contra egemoniei germane în Orient. Italia nu putea să rămână expectativă fiind vorba de dușmanul său secular: monarhia austro-ungară. România s'a hotărât să intre în războiu pentru că să-și realizeze unitatea națională căreia s'au împotrivit puterile centrale prin o presiune ticăloasă. Și rând pe rând însuși Poincaré toate popoarele cari s'au alăturat la munca nobilă a des-

robirii de sub sclavajul forțat al Teutonilor și consoților lor, — așa Grecia, Portugalia, China, și în sfârșit fiica Europei, republica Statele-Unite care trebui să treacă Oceanul pentru că să-și salveze mama îngenunchiată de brutalitatea sistemului teutonic.

Pentru înămurarea acestui sistem era necesitate de acest tribunal mare la care sunt invitați aliații și popoarele asociate, iar neutralii numai întrucât interesele lor particulare ar trebui luate în considerare. Prin urmare puterile centrale nu pot participa la conferința de pace, pentru că nu sunt vrednice de încrederea ententei, pentru că sistemul lor de oprimare nu este nimicit, pentru că cugetarea cărmăitorilor și masselor populare nu s'a străformat, nu s'a adăpat din izvoarele curate ale democrației adevărate. Ententa însă va proceda cu toată rigoarea pentru că să se facă posibilă și la popoarele aceste evoluțiunea normală. Harta Europei va suferi schimbări mari și România va fi satisfăcută în interesele ei mari și cardinale, trăgându-se hotarele ei la hotarul etnic.

N'avem nici o temere că problema românească de pace nu va fi rezolvită după dreptate, căci ententa este convinsă că numai un stat puternic român poate crea fericirea Românilor și celorlalte națiuni conlocuitoare în noul stat, și numai el va fi adevăratul factor de ordine în Orient. Dificilele probleme orientale numai prin consacrarea României mari pot fi soluționate în favorul civilizațiunii. Ententa s'a decis, după cum se vede din discursul lui Poincaré, să creeze unitatea națională a Românilor, ceea ce corespunde spiritului în care decurg lucrările tribunalului mare din Paris.

Decretarea statului național român este unul din punctele de seamă ale conferinței de pace. Ea va fi o aplicare a principiilor wilsoniane, căci alt criteriu nu există atât de sănătos ca criteriul principiului național. De la realizarea principiului național va depinde pacificarea Balcanilor, și Orientului, căci alt remediu pentru satisfacerea voinței naționale a popoarelor de aici nu există. Din partea ententei cu siguranță nu se vor uita Români din nici un teritor locuit de ei, și, deci nici Români Balcanici, mai ales cei de pe valea Timocului și Macedonia. Cele două popoare, Sârbii și Românii au ca delegați doi bărbați de seamă, un fost și un actual prim ministru de consilii, cari se cunosc de mult și vor ști armoniza interesele naționale ale ambelor popoare. Pasici și Brătianu sunt reprezentanții oficiali la tratativele de pace. Trecând prin Belgrad la Paris desigur Brătianu va fi intrat în legături strânse cu diplomația sârbească și se va face totul ca să nu fie dați uitării frații noștri din Timoc și Macedonia, și mai ales acest teritor din inima Balcanilor va trebui să-și capete o autonomie garantată de puterile lumii.

Să sperăm că la conferința de pace din Paris se va rezolvi problema românească integrală după cea mai dreaptă și matură judecată.

Evenimentele zilei.

Acte de acuză contra exîmpăratului Wilhelm.

Se cere extradarea lui Wilhelm puterilor ententei.

După știri sosite din Paris, ministrul francez, a denumit o delegațiune, care să formuleze părerea pluralității delegațiilor pentru conferința de pace, cu privire la punerea sub acuză a fostului împărat Wilhelm. Comisiunea aceasta va avea să înainteze în timpul cel mai scurt un proiect de rezoluțiune conferinței de pace. Au pornit o anchetă severă, pe baza căreia, dacă și conferința de pace își dă aprobarea, vor alcătui, — sprijiniți de o imensă mulțime de date, — *actul de acuză* contra lui Wilhelm. Urmarea acestui act va fi nu extradarea lui Wilhelm din partea Germaniei, ci predarea lui tribunalului acelor popoare cari vor forma de-acum națiunea „*Aliații Popoarelor*.”

Clemenceau în ședința de deschidere a conferinței preliminare de pace, la chestiunea tragerii la răspundere a celor ce poartă vina războiului, amintește memoriul decanului facultății de drept din Paris Lamaude, în care savantul profesor dovedește, că responsabilitatea pentru războiu și pedeapsa nu poate isbi un neam întreg, ci numai pe acela care a fost stăpânul celei mai înalte puteri, deci pe Wilhelm. Citează una dintre scrisorile lui trimise lui Francois Iosif în care zice: *Indurareat, dar n'am ce face, totul trebuie să innec în lacrimi și sânge. Trebuie să prăpădesc bărbați, femei, copii și moșnegi, fiindcă numai cu o astfel de teroare e posibil să sârbesc în două luni poporul francez degenerat.* Dacă așa avea în vedere și considerațiunile mai omeneste, atunci ar dura războiul ani întregi. Memoriul se sfârșește cu afirmațiunea, că nepedepsirea împăratului german ar deschide în corpul dreptului internațional o rană fără lecuire.

Delegații francezi la conferința de pace.

Consiliul de ministri a primit propunerea președintelui consiliului care a designat de delegați francezi pentru conferința de pace următorii membri:

George Clemenceau, președinte al consiliului, ministru de război.

Stefan Pichon, ministru al afacerilor externe.

L. L. Klotz, ministru de finanțe.

André Tardieu, prim comisar delegat al afacerilor franceze-americe.

Iules Cambou, fost ambasador la Berlin.

M. Dutasta, ambasador la Berna, va îndeplini funcțiunea de șef al secretariatului delegației franceze.

Maresalul Foch va lua parte la conferința ca generalisimul armatelor aliate.

Dăm aci câteva date, după ultimul număr al lui *Journal des Debats*, despre George Clemenceau, președintele permanent al conferinței de pace.

G. Clemenceau născut la a. 1841 în Mouilleron-eu-Pareds (Vendée) a fost prefect al departamentului la 1870. Fiind ales reprezentant din depart. dep. Seine la adunarea națională din 1871, a fost unul dintre aceia cari au protestat contra anexării Alsaciei și Lorenei. Este singurul care trăiește și azi din cei cari și-au dat votul la acel fapt istoric. Membru în Consiliul municipal din 1871 până la 1876, la 1875 a fost ales președinte. A fost deputatul Seinei dela 1876 până la 1889, și în cercul Var del. 1889 până la 1893. Ales secretar de Var la 1901.

a fost reales la 1909. A fost președinte al Consiliului și ministru de interne dela 1906 la 1909. La 1880 a fondat *Iustitia* pe care a condus-o multă vreme; apoi *Bloc-ul* pe care l-a dirijuit singur dela 1900 până la 1902; apoi a condus *Aurora*; la 1913 a edat *L'Homme libre* care s'a schimbat în *L'Homme enchaîné* și devenit iară *L'Homme libre* pe care l-a condus chiar și la 1917 când a fost chemat să formeze noul minister, căruia i-a dat toată responsabilitatea sa luând portofoliul de război. „Fac război!” Aceste cuvinte pe cari le-a repetat cu insistență definesc toată politica lui de când a venit la putere. A făcut războiul și l-a câștigat.

La 21 Nov., Academia franceză la ales cu unanimitate în locul lui Emile Faguet, în acelaș timp au ales tot cu unanimitate pe marele Foch în locul marchisului Vogüé. Apropierea acestor două personalități are o elocvență și exprimă cu multă sensibilitate adevărul faptelor asupra cărora numai trebuie să insistăm.

Serbarea Unirii la Iași.

În 24 Ianuarie st. v. se va serba la Iași unirea principatelor române. La serbare vor participa și Majestatea Lor Regele și Regina precum și numeroase delegațiuni din Basarabia, Bucovina, Ardeal, Bănat și din celelalte ținuturi din Ungaria, locuite de Români.

Pentru înapoierea prizonierilor români din Italia.

Guvernul românesc a făcut pașii de lipsă la Roma pentru imediată liberare a tuturor prizonierilor armatei Austro-Ungare, cari sunt născuți în Ardeal și Bucovina.

New York Globe scrie următoarele:

Condițiile de pace ale Franței.

Luând în considerare condițiile esențiale cerute de Franța pentru o pace justă, trebuie să reamintim fapte importante. Timp de două mii de ani Franța a trăit în frica distrucției de către triburi de neste Rin. În cei din urmă patruzeci de ani aceasta teamă a fost bazată, pentru că Teutonii își ascuteau armele și Francezii stiau pentru ce. Nu e deci vorba de tendințe imperialiste că Franța vrea să îndepărteze Germanii de pe malul stâng al Rinului. De altă parte în războiul modern, muncitorii usinelor și-a minelor au raportat succes prin fier și cărbune. Pentru aceea i se cedează Franței minele de fier, însă vor depinde de Germania cele de cărbuni. Indată-ce pe un teritoriu prea puțin întins sunt resurse considerabile, Franța pentru că să-și garanteze viitorul își cere drepturi. Într-o situație similară America? Nu vom zice că siguranța noastră e amenințată prin lipsa de cărbuni atunci, când adversarul e imperialist are în supraabundantă?

Le Globe expune enormele sacrificii ale Franței în timpul războiului și trage concluzia:

Contribuind atât de mult la victorie, poate fi Franța amenințată să-și piardă partea la conferența de pace? Situația europeană ar fi primejdioasă dacă Franța ar ieși din conflict mai slabă de cum a intrat. Trecutul acestei națiuni arată că ea este demnă de încrederea internațională; rezonul cere ca ea să fie refortificată.

New-York Evening Sun scrie: Cea mai cunoscută revindicație franceză în Orient este cea care atinge Siria. Revindicațiile istorice au fost întărite de curând prin legături economice și intelectuale. Siria modernă este opera Franței. Capitalul Franței și industria ei a construit trenuri, drumuri, usine și porturi. Comerțul cu Franța este baza sistemului industrial syrian.

Poporul syrian a fost instruit în școli franceze, mănăstirii au fost fondate de Damas în Alexandria și nu trebuie Conferența de pace să o dăruiască Franței, Siria este franceză deja.

Delegația regatului serbo-croato-slovac.

Despre compoziția delegației serbo-croato-slovacă la conferența de pace, multe ziare au publicat informații false. În urma deciziunii Consiliului ministerial din Belgrad în acord cu primul regent, fiecare din cele trei ramuri ale

Iugoslaviei vor fi reprezentate printr'un delegat principal. Pentru Sârbi a fost ales Pașici vechiul președinte al Consiliului; tot el va fi președintele delegației. Delegatul Croaților este Trumbici ministrul afacerilor externe a regatului Sârb-Croat și Slovac; iar Slovacii vor fi reprezentați prin Ivan Zolger fost profesor la universitatea din Viena. Astfel Serbia unită va fi reprezentată prin acești trei delegați: Pașici, Trumbici și Zolger. În acelaș timp consiliul de miniștri din Belgrad a designat de al patrulea delegat pe Vesnici. E deci probabil că Vesnici va asista în calitate de consilier tehnic și va substitui pe Zolger reprezentantul Slavoniei până la sosirea lui la Paris. O a doua delegație a fost de asemenea delegată cu dreptul de vot, compusă din Boscovici fost ministru sârb la Londra, Smolaca deputat Croat la Spalato în fostul Reichsrat idin Viena, și Ribarz, deputatul slovac din Triest. Programul de apărare ce-și propune delegații, se va inspira de direcțiile pe cari a fost bazate și până aci politica regatului Serbiei și programul național al Consiliului național din Zagreb. Se va atașa fără restricții principiilor lui Wilson, raportându-și dreptul popoarelor de liberă dispunere și-a societății națiunilor.

E foarte probabil, că bazate pe aceste principii și sprijinită pe formulele din 30 Oct. 1912 ale lui Poincaré asupra desinteresului marilor puteri, delegația iugoslavă va cere aplicarea principiului: „Balcanul către popoarele balcanice”, în vederea interesului peninsulei balcanice.

Ungurii organizează armată pentru scoaterea Românilor din Ardeal.

Budapesta. — (Telegramele corespondentului nostru.) Ungurii organizează armate împotriva trupelor românești, ca să ia lupta cu ele și să le alunge din teritoriile cari le-au ocupat până acum. Se zice că ei s'au hotărât la acest pas în urma informațiilor, cari spun că în Ardeal s'ar găsi un număr numai foarte dispărent de soldați români. (Numai să nu se păcălească. — Nota cor.)

Budapesta. — (Telegramele corespondentului nostru.) Aflăm din sursă pozitivă din Oradea-mare, că la Vad în apropiere de Ciucea au sosit ieri trupe săculești în număr de 15 mii oameni. „Világ” aluce știrea, că Românii ar fi fost respinși în Ciucea.

Alegerile în Germania.

Berlin. — Până acum se cunosc rezultatele din 401 centre electorale, mai restează 20. Socialdemocrații au obținut 160 mandate, socialiștii independenți 23, democrații 74, naționaliștii 33, partidul creștin popular 80, partidul popular 22, iar celelalte mandate se împart între diferite partide provinciale.

Rutenii au proclamat ruperea de Ungaria.

Budapesta. — Adunarea națională a Rutenilor, ținută în 21 c. în Hust a proclamat ruperea de Ungaria și alipirea la Ucraina.

Intrunirea parlamentului irlandez.

Dublin. — Ieri s'a întrunit pentru primădată parlamentul irlandez.

Rusia și congresul de pace.

Paris. — Congresul aliaților continuând ieri debaterile, reprezentantul Daniei a raportat despre situația din Rusia. În sedința de azi a congresului se va prezenta un proiect de rezoluție privitor la stările din Rusia.

London. — „Times” scrie, rapoartele ziariștilor americani au provocat mare neliniște, spunându-se în aceste rapoarte că Franța ar fi contrară nișuințelor americane.

Guvernul maghiar abandonează ministerul naționalităților.

Budapesta. — În sedința de ieri a consiliului de miniștri s'a hotărât definitiv stergerea ministerului naționalităților pe motivul că ținuturile locuite de naționalități e ocupat de armate străine. Afacerile naționalităților cari se găsesc pe teritoriul neocupat în număr foarte mic aparțin de aci înainte ministerului de interne.

Ungaria va primi coridor la mare.

Budapesta. — În curând va sosi la Budapesta o misiune italiană, care va trata cu guvernul maghiar în chestia navigației maghiare pe Adria. Ungaria va primi coridor la Marea adriatică și în scopul acesta favoruri în portul Fiume.

Propagandă maghiară în străinătate.

Budapesta. — (Telegramele corespondentului nostru.) Din sursă pozitivă aflăm, că agenții maghiari desfășură o activitate foarte intensă în străinătate încercând să câștige opinia publică străină, mai cu seamă în Anglia pentru interesele maghiare. Așa în Londra, se face propagandă pentru susținerea integrității Ungariei distribuindu-se mii de foi volante, cu titlul „Vi-deant Consules!”

Budapesta. — Contele Iuliu Andrássy a plecat la Londra unde va căuta legături cu cercuri engleze, cari se intervină pentru interesele maghiare la congresul de pace.

Suferințele Banatului.

După adunarea dela Alba-Iulia venisem legănat de cele mai frumoase iluzii... Căpătasem cele mai bune asigurări, că Banatul, „această scumpă floare a românismului”, după espresia d'lui Maniu, va forma nestirbit o parte întregitoare și impozantă în România-mare. Neuitatele clipe istorice perindate la marea adunare, însufleșirea izbucnită cu o elementară forță din inimile acelor o sută de mii, cari au decretat unirea, impresiile multe și variate, totul, ne făcea să uităm năcazurile „de acas”, unde armatele sârbe erau venite de câteva zile și deja atunci lăsau să se întrevadă lungul șir de suferințe de cari aveau să ne facă parte nouă bănațenilor...

Dar eram optimiști și aveam asigurările cele mai bune, că situația precară a bănațenilor numai un timp foarte scurt de tranziție... De atunci au trecut câteva săptămâni... Cu violență cunoscută a Orientului, Sârbiile încet și sigur s'au instalat, ca la ei acasă...

Au înscenat, ca tot procedeu lor să aibă apariția de legalitate, acea adunare dela Neoplată, unde ar fi participat delegații oficioși din întreg Banatul, ca să decreteze și ei unirea, așa bunăoară căldărarul Vasa Nicolici singurul sârb pe jumătate romanizat și el din Oravița delegat oficios al „ținutului sârbesc Oravița” (!!!) Toma Lica, un român renegat, o unealtă mizerabilă a fostului regim (ca agent secret, pe mai preoți i-a liferat la Șoproș) și așa mai de parte...

Cu cele mai rafinate mijloace, cu iscusință în a afla motive de justificare, în nerăbdarea de a schimba aspectul vieții curat românești a unui ținut, care întotdeauna a fost românesc — o putere de viață fecundă românească a colorile ei cele mai variate, cu gospodăriile bine așezate, largi și bogate, cu tot rostul lor adevărat românesc, cu o țărâtime puternică, a cărei caracter etnic românesc nu l-a putut desființa nici cele mai urgisite sisteme de politică imperialistă maghiară. Sârbiile îi cred să-și împlinească opera lor în câteva săptămâni. Și di motivele acestea de a da un aspect cât mai sâbesc orașelor, centrelor, cum i-ai linia de Baziaș și treci prin Biserica-albă, Iasenov, Vârșet, Timișoara etc... pretutindenea oete comitații îmbrăcați în zdrențe, cu fizionomiile lor de tâlhari, cari ziua fac serviciu și noaptea fură, în societatea femeilor destrăbălate venite miri de unde, ca să comuncă și ele la desăvârșirea operei de sârbizare, o murdărie de multe ori teribilă, zgomote de cimpoi, răcnete sălbătice, oficianți aduși anume dela Neoplată: toți-toți servesc acelaș scop...

Și va veni desigur vre-o comisiune de englezi, de americani — așa-și închipuie desigur Sârbiile — și constată, că se află în mijlocul unui lumi sârbești și, că toate ce s'au scris despre Sârbi sunt scornituri... Așa știu Sârbiile să fie rească pe nicovaia politicea unui Protici, ca e foarte modest când cere pentru sârbi numai Banatul până la linia Orșova—Lugoș,—Veliș Sâbia.

Cornel G. Moise.

Dinastia română și idealul național.

După veacuri de restriște ne-a învrednicit Providența să putem sărbători praznicul de-o superbă strălucire al unirei tuturor Românilor sub sceptrul M. S. Regelui Ferdinand al României.

Sunt trecuți 50 de ani de când interese superioare au chemat din legendarul castel Zoltern din țara Svabilor — pe tânărul principe Carol Hohenzollern de Sigmaringen ca domnitor al Principatelor Unite.

În 1866 descalecă pe pământul românesc, împrejmuit de o atmosferă de neîncredere la început, nu s'a speriat de spectrul unui viitor întunecat când a fost silit să întâmpine cele dintâi greutăți. Cu energia unui tânăr entuziast a muncit cu tot focul tineretelor având concursul marilor bărbați ai vremii sale, și a pus temelii țării, căreia după un deceniu i-a dobândit glorioasă independența de sub stăpânirea semilunei. Sângele vitejilor dorobanți vărsat din abundență în 1877 sub redutele turcești dela Plevna și Grivita — a făcut să răsară și pentru neamul românesc zori libertății.

Dintr'un tun turcesc s'a făurit Coroana de oțel ca un simbol al triumfului românesc și în 1881 Vodă Carol a fost încoronat din partea poporului românesc, ales din voiața națiunii, de cel dintâi rege al României.

Tronul regal l-a urcat îndată după moartea regelui Carol, ca succesor legal: Altfel Sa regală principele Ferdinand. Încunjurat de nădejdi de mai bine ale unui neam întreg, era firm decis să stea neclintit ca o stâncă de veghe în fruntea valurilor amăgitoare cari cercau să prindă în vârtejul lor și pe tânărul Român, sentinela trează la porțile Orientului. Trait din cele dintâi clipe ale tineretelor pe pământul românesc, în mijlocul nostru, ne-a înțeles adânc palpitațiile sufletului nostru românesc. Ne-a văzut și veseli și năcăjiți, și sărbătorind zile de bucurii, ca și zile de dureri și din sufletul lui s'a stins încetul pe încetul icoana castelului legendar al Hohenzollernilor din țara Svabilor...

Suveran al unei țări naționale a înțeles pe deplin rostul care i l-au impus vremurile mari. Nu a lăsat la nici o ocazie nici un dubiu să se strecoare în sufletul nostru în ceasurile de îndoeli, și s'a afirmat întotdeauna ca cel mai

bun român pe care l-a avut în acele vremuri țara. Speram, așteptam, știam, că va fi regele mare, atunci când va suna ora... Nu ne-am înșelat.

A venit în sfârșit *ceasul-mare*... 14 August 1916, zi de sfântă sărbătoare în istoria neamului românesc și marele Rege, un moment n'a ezitat... A luat comanda supremă peste întregă armata românească și dorobanții în zbor de vulturi au trecut Carpații, să-și desrobească frații din Ardeal...

Binecuvântată și sfântă zi din partea Proției cerești! Urmeșii dorobanților dela Plevna pe pământul Transilvaniei! Sfântă și sublimă oră! M. S. regina Maria, cea frumoasă ca o zină din poveștile românești și-a văzut visul îsbândit. Cea mai frumoasă și mai senină zi din viața ei de regină a pământului românesc...

Împăratul german s'a cutremurat în mânia lui de teuton îngâmfat și a negat pe viitor orice legături de rudenie cu regele român, care a cutezat să gândească altcum, decum doria în visurile lui de grandomanie, acela care era atotputernicul „Imperator-rex” al Germaniei, Wilhelm al II-lea. Patimile s'au deslăntuit într'o diabolică furie de tentoni semeti, și atunci când dorobanții înfigeau tot mai adânc drapelul românesc pe pământul strămoșesc pentru a șterge pe vecie lacrimile de suferințe și dureri, puvoi nesfârșit de horde barbare — flămânde lacuste hrăpărete, au pornit spre pământul românesc să se răsbume.

În fata covârșitoarei puteri apărând cu o vitejie fără seamăn fiecare petec sfânt din pământul strămoșesc ostirea română a fost cutonită de puvoii dușman.

Regele, regina, familia regală, miniștri, senatori, deputați și tot ce au avut Bucureștii mai distinși și două milioane de refugiați din toate părțile Munteniei, cu durerea nemărginită în suflet, pentru dezastrul țării au plecat cu toții spre Moldova un trist convoi de suferinți și o armată decisă să se împotrivescă acolo până la cel din urmă strop de sânge și cea din urmă răsufare.

Oituz, Mărăști și Mărășestii ar ști spune cum și-au știut apăra Români pământul românesc. Zid puternic de care s'a frânt cerbicia germană și fanfaronada maghiară. Superbe pa-

gini de glorie divină, cari etern cu pietate și mândrie se vor ceti din generații în generații.

Tratată de colosul rusesc, rămasă izolată în vârtejul furtunei, încunjurată de dușmani, doi ani de chinuitoare robie s'au înstăpânit peste pământul românesc, fără să ne poată stinge în suflet credința în idealul românesc. După pacea dela București gândul nostru nu mai avea odihnă... Par'că înviase dintr'odată suferințele trecutului pentru a neliniști sufletul nostru curat și feciorelnic, cercând să zdruncine în noi credința ce o mai aveam printre cele multe năcazuri — singură scut de mângăiere. Atât doar ne-a mai rămas.

Suveranii români și atunci au fost cei dintâi cari au fost la locul lor. Regele din prisosul său a împărțit ajutor și în dreapta și în stânga, iar M. S. regina neobosită a cutrierat toate spitalele cercetând pe cei răniți, mângăind pe cei năcăjiți și ajutând pe cei lipsiți, necrutând nici o jertfă a plecat din sat în sat, dela colibă la colibă spre a vărsa lumină în sufletele obidite și a însuși nădejdi de viitor... Clipe de lumină doar din când în când.

Dar s'a ivit în sfârșit și raza de nădejde pentru România îngenunchiată când geniul dreptății a învins pentru a face să triumfe libertatea. Norii grei și întunecoși, cari umbreau deasupra pământul românesc au început atunci să se destrame, să se piardă în zare și de sus soarele triumfător strălucea mai senin, mai luminos, ca năcăjind altădată, ca în aceste zile de sfântă și mare biruință, cari s'au ivit peste Țara românească și poporul românesc...

În scurtă vreme Basarabia răpită de muscalul hrăpăret, cea dintâi aleargă la sinul mamei iubitoare și cu Bucovina, mândra grădină cu sfântul mormânt dela Putna și pământul scump dela Suceava, împreună cu Ardealul și Bănatul cu umbra lui Mihai, scumpe mărgăritare din splendidă cunună se prind în hora mare de mire cu regatul României pe veci unite și nedespărțite.

După suferințe milenare, iată că Dumnezeuul părinților noștri a îsbândit visul nostru de veacuri! Binecuvântăm această sfântă zi, când cu inima palpitantă de o sărbătorească fericire putem să ne închinăm cu toții. Români din patru unghiuri, Regelui tuturor Românilor, ca aceluia care este astăzi cel mai mare Român al dinastiei noastre naționale...

I. Pop de Zăicani.

Foileton.

Bătrânii.

(Trad. din Alphonse Daudet).

Bătrânul tresări deodată:

— Măicuță, eu cred... poate că el nici n'a dejunat!

Iar măicuța, înspăimântată, cu brațele spre cer: — N'a dejunat!... Dzeule, se poate!

Crezând că era vorba încă tot de Maurițiu, era să le răspund că acest băiat admirabil niciodată nu dejunează mai târziu decât la amiază. Dar nu, era vorba de mine și să vezi ce mișcare se porni când mărturisii că astăzi n'am mâncat încă nimic.

— Fetitelor, iute, punți masa. Traseră masa în mijlocul odăii, măsurita de Duminecă, farfuriile cu flori. Dar vă rog să nu râdem atât, ci să grăbim. Și începură să alerge în dreapta, în stânga, sparseră trei farfurii și iată dejunul servit.

— Un bun dejun, îmi zise Măicuța ducându-mă la masă. Însă vei fi singur deoarece noi ăștia laltă am mâncat de dimineată.

Bieții bătrâni, la orice oră i-ai surprinde, totdeauna au dejunat deja de dimineată.

Dejunul gustos al Măicuții era compus din jumătate pâhar de lapte, curmale, și un biscuit uscat din care ar fi putut trăi opt zile ea și canarii ei... Și a trebuit să-i mănânc eu toată provizia asta! Ce agitație în jurul mesei! Micile orfeline nu încetau să-și șoptească și să se imbrâncească semnificativ, canarii retrași în colivia lor aveau aerul de-a zice: „Ah, iată domnul acesta mănâncă tot biscuitul!”

De fapt l-am mâncat tot îar' să-mi dau seama, ocupat cum eram să mă uit jur împrejurul acestei odăi luminoase și confortabilă în care plutea o atmosferă de lucruri învechite. Mai cu seamă dela două paturi mici nu-mi puteam lua ochii. Aceste paturi, ca niște leagăne mi le imaginam dimineța, în zori, când sunt așternute cu perdelele în volănașe. Sună ora trei în zori. Ora când toți bătrânii se trezesc:

— Dormi tu măicuto?

— Nu, dragă.

— Nu-i așa că Maurițiu e un băiat tare de treabă?

— Da, un băiat foarte bun.

Și în felul acesta îmi închipuiam o conversație întreagă, văzând unul lângă altul aceste două paturi mici ale bătrânilor.

În timpul acesta, în partea opusă a odăii în fata dulapului se petrecea o dramă adevărată. Ere chestiune de-a coborî de sus, de pe polița cea mai înaltă un borcan de vișinată cu stratul de

fructe în el, care de zece de ani era păstrat pentru Maurițiu ș'acuma voiau să-l deschidă în cinstea mea. Cu toate implorările Măicuței, bunicii ținea să caute el însuși borcanul amintit. Urcat pe un scaun se nîndea din toată forța s'ajungă sus, spre frica neveste-si... Imaginați-vă tabloul acesta, bătrânul tremurând, cu brațele întinse, orfelinele ținând scaunul, Măicuța în dosul lui, înfricată, cu mâinile gata s'apuce scaunul și în întreaga odaie un miros de levendulă ce exala din dulapul deschis și rufăria în rafturi îngălbenite... Ceva încântător.

În sfârșit după multă sfortare au reușit să scoată la iveală faimosul borcan și împreună cu el un pocal de argint, turtit, învechit, pocalul lui Maurițiu de pe când era mic. Fiindcă Maurițiu iubea atât de mult această vișinată, mi-au umplut pocalul pân' la gură! Servindu-mă, bătrânul îmi sopți la ureche, cu un aer de gurmând:

— Poți fi foarte fericit, că mănânci din aceste vișine... Nevastă-mea le-a preparat... vei avea parte de ceva delicios...

Uf! Nevastă-sa le-a preparat, dar a uitat să le zahărisească. Ce vrei, deodată cu bătrânețea începi să fii distras. Au fost teribile vișinele dtale, Măicuță... ceea ce însă nu m'a împiedecat să le mănânc pe toate, făr' să strâmb din nas.

După ce am terminat cu prânzul, m'am ridicat să-mi iau rămas bun dela bătrânii mei. Ei ar fi

Ce reprezintă Ardealul?

Incorporarea Ardealului la România-mare reprezintă pentru statul românesc de acum, ca și pentru viitorul neamului nostru o forță istorică, un simbol de întărire națională, un complement de-o necesitate absolută pentru durabilitatea și vigoarea noastră. Avem nevoie de Ardeal pentru că geograficește în forma de până acuma eram nelegați direct cu mijlocul Europei; aveam nevoie de Ardeal pentru că nu puteam reprezenta în politica externă o forță unitară când patru milioane de Români erau siliți să urmeze directive și alte îndrumări.

Dar Ardealul reprezintă pentru noi încă altceva: El reprezintă adevărata obârșie a neamului nostru, tainicul loc unde s'a plămădit și de unde au venit totdeauna infuziile dătătoare de viață puternică românească. Ideea unității naționale acolo, în Ardeal, a găsit pentru întâia dată scriitori cari să o susțină și cărturari cari să o justifice.

În Ardeal, astfel s'a întreținut totdeauna via credința mântuitoare în unitatea noastră etnică, și în afinitatea noastră de origină. Și acest cult pentru ideea unirii, această conștiință națională vie și puternică o întâlnim totdeauna, în scris, și în vorbă, în manifestații de cărturari, ori în afirmații instinctive și populare, la frații noștri din Ardeal.

Pentru noi, astfel, unirea cu Ardealul cel săvâtos este o adevărată renaștere națională, o adevărată infuzie de viață curată, de viață care totdeauna a fost însuflețită de cel mai cald românism și de cea mai vie conștiință națională. Unirea cu Ardealul ne va pune în contact direct și permanent cu acea minunată rezervă de suflet curat românesc, de unde au venit totdeauna curentele puternice de întregire și de unitate națională.

Și când vedem astăzi entuziasmul cu care trupele ostirei noastre sunt primite în orașele și cătunele cele mai îndepărtate de Ardeal: când ne dăm seama de sărbătoarea ce bucură sufletele fraților noștri ardeleni, la ideea că se vor contopi de-apururi cu noi, înțelegem atunci că acolo eram chemați de mult, și că unirea de azi nu este decât actul extern și vizibil, al unei porniri seculare, al unui instinct ce-a condus inimile ardelenesti în tot decursul vicitudinilor istorice, cari fac din viața lor politică un lung martiraj, și o epocă tragică din istoria Europei latine din apus. (Viitorul).

voit cu orice preț să mă reție încă, pentru că să mai vorbim despre nepotul adorat, dar începea să se însereze, moara era departe, trebuia să plec.

Cu mine deodată s'a ridicat și bătrânul.

— Măicuță, adu-mi paltonul!... Vreau să-l înșotesc până 'n piață.

Măicuța îngrijată de această vorbă, nu zise nimic, cu toate că i se părea prea răcoros timpul pentru ca să-l lase să plece de acasă. Ajutându-i însă, să-și îmbrace paltonul, o haină în culoarea tabacului cu nasturi de fildes, auzii cum scumpa ființă îi zise încet:

— N'ai să întârzi mult, așa-i?

Iar el, cu un aer de strengar:

— Ei, ei, mai ști... foarte probabil...

Râdeau amândoi, orfelenele râdeau și ele de râsul lor, și 'n felul lor râdeau și canarij în colivie. Între noi fie zisă vorba, eu cred că mirosul vișinatei li s'a urcat la cap la toți.

Se înserase bine când am ieșit să plec cu buinicul. Orfelina în pelerinaj ei vânătă ne urma la distanță pentru ca să-l înșotească la întoarcere; dar el n'o vedea și mergea la braț cu mine mândru ca un tânăr voinic. Zimbitoare, Măicuța ne urmărirea cu privire din pragul ușei și părea că zice: Totuș, cât de ușor păsește încă, bărbatul meu...

Reforma agrară în Basarabia.

Proiectul de lege basarabean cuprinde 74 de articole, împărțite în 9 capitole, cari tratează I. Exproprierea și formarea fondului basarabean de pământ al statului, II. Casa noastră, Comisia centrală și Comisiile județene, III. Lucrările comisiilor, IV. Improprietărirea, V. Colonizarea, VI. Izlazuri, VII. Pământ cu destinație specială, VIII. Prețurile pământului expropriat și IX. Întărirea pământului asupra celor improprietăriți.

Proiectul comisiei a fost votat de sfatul țării în unanimitate cu puține modificări, între cari cea mai de seamă este aceea care fixează minimum proprietății particulare la 100 ha -- în proiect erau prevăzute 50 ha.

Principiile pe cari se bazează această reformă sunt, în rezumat, următoarele:

Pentru formarea fondului basarabean de pământ al statului, care va servi pentru improprietărirea muncitorilor de pământ basarabeni se expropiază un milion de hectare teren cultivabil dela 100 hectare în sus, iar dacă nu se va completa cvantumul arătat, limita se scoboară și sub 100 hectare; aceasta în afară de proprietatea de mâna moartă. Nici un fel de acte de orice natură (testamente și donațiuni etc.) nu pot împiedeca exproprierea. O serie de pământuri se expropiază în întregime: pământurile coroanei, statului, băncii țărănești, cele închinat mănăstirilor din străinătate, ale zemstvelor, ale supușilor străini și cele ce au fost arendate în timp de 5 ani 1905—1918.) Se expropiază pământurile mănăstirilor locale, lăsându-se fiecărei mănăstiri câte jumătate de ha, pământ arabil de fiecare călugăr sau frate, viile și grădinile de pomi roditori.

Se expropiază pământurile bisericilor, lăsându-se fiecărei biserici câte un lot întreg de fiecare membru (preot, diacon, dascăl). Viile, grădinile de pomi roditori și pepinierele existente până în 1 Ianuarie 1918, oricare ar fi întinderea ce ocupă, rămân proprietarilor actuali.

Pădurile trec în întregime în proprietatea statului, dar această trecere se va face atunci, când statul va găsi-o posibilă.

Pentru aplicarea legii reformei agrare se va înființa o instituție specială de stat cu numele de „Casa Noastră”, care din momentul înființării Casei centrale din regat va deveni o filială a Centralei. În fiecare județ „Casa Noastră” va avea o Comisie județeană de expropriere și improprietărirea. Neînțelegerile și nemulțumirile provenite din exproprierea moșiilor vor fi judecate de o Comisie centrală.

Din pământurile expropriate se vor forma trei feluri de loturi:

a) de complectare, b) loturi întregi și c) loturi de colonizare.

Întinderea unui lot întreg va fi de 5—7 ha, a celui de colonizare între 7—9 ha, după calitatea și prețul pământului.

Fiecare sat, care n'are izlaz sau are prea puțin, și-l va forma sau complecta cu prilejul improprietării. Cu destinație specială se rezervă:

a) 8 loturi de câte 25 ha fiecare pentru școlile normale;

b) câte un lot entru fiecare școală primară dela sate; unde nu sunt școli, se va socoti câte o școală de fiecare sat;

c) 35.380 ha pentru școli și diferite instituțiuni cu caracter agricol.

Prețurile pământurilor cultivabile precum și a pădurilor se va face după condițiile, cari au existat înaintea războiului.

Prețul se va stabili prin capitalizare:

a) pentru pământurile cultivabile, a prețului normal dearendă;

b) pentru păduri, a venitului curat.

Capitalizarea prețului normal dearendă și a venitului curat de pe păduri se va face din 5 și jumătate la sută.

Statul ia asupra lui răscumpărarea pădurilor și plata a 25 procente din costul pământului cultivabil. Restul de 75 procente cade în seama muncitorilor improprietăriți și se va plăti prin „Casa noastră”, în obligațiuni de 5 procente garantate de stat.

Obligațiunile se emit nominale și la purtător, cu cupoane, având scadența la 6 luni; traagerile se fac de două ori pe an. Termenul stingerii e de 40 ani.

Lotul căpătat nu poate fi vândut, ipotecat sau amanetat sub nici o formă, până la stingerea completă a datoriei. Singura transmitere, care se va putea face va fi cea înfăptuită prin donație sau moștenire, în care caz lotul va trece cu toate sarcinile lui.

Lotul nu va putea trece decât în mâinile agricultorilor. Actele privitoare la improprietărirea sunt scutite de taxe de timbre și impozite.

Întinderea de pământ, care poate fi acumulată în mâinile agricultorilor, nu va fi mai mare de 25 ha.

Adunări populare în Bihor.

Consiliul național român din Oradea-mare după adunarea națională ținută în Alba-Iulia, cu începere din 6 Decembrie 1918 st. n. până la 3 Ianuarie 1919 st. n. a aranjat în Bihor un C.N.R. din Oradea-mare și-un turneu de propagandă în cadrele cărui social-democratul I. Petringenar din Zlatna a făcut servicii de orator. Numitul a cutrierat satele din comună în comună ținând vorbiri alese prin care a explicat hotărârea dela Alba-Iulia. În tot locul a avut succese frumoase, mai ales la Ceica, unde locuiesc și Unguri colonizați și oficianți. Adunarea a deschis-o preotul Vasile Pop din Topa de sus și fiindcă poporul a fost de față în număr colosal de mare, Ungurii erau foarte iritați, toți Românii strigau: să auzim pe socialistul român! Atunci Petringenar a luat cuvântul și printr-o vorbire însuflețitoare au făcut cunoscut poporului situația de acum, ba le-a amintit suferințele de până acum ale poporului român. Toți au plâns mai ales atunci când între altele le-a spus, că „în 1917 când au intrat centraliștii în România, — nouă Românii din Ungaria ne au dat poruncă să tragem clopotele că a murit România, iar după ce s'au tras clopotele ni le-au luat și au făcut gloante din ele, ca să împuscăm pe frații Români din România; vedeți fraților cum s'au întors roata: noi am putea trage clopotele pe de-o parte fiindcă a înviat România-mare dela Nistru până la Tisa, iar pe de altă parte fiindcă a murit Ungaria, dar noi Românii trebuie să arătăm, că suntem mai nobili și ne ținem de scriptură, care ne spune că: Ce ție nu-ți place altuia nu face! Noi nu facem reacție, noi vom să trăim și vom trăi frățește cu toții în România-mare și simțul, că: „Iubește pe deaproapele tău ca însuși pe tine!” Atunci poporul întreg striga cu o gură: trăiască România-mare! Trăiască socialistii români!

Petringenar a mai spus următoarele: La Alba-Iulia noi social-democrații români salutând pe cei 100 mii de Români cari au fost de față la adunare, — cu bucurie am declarat unirea cu România-mare mai ales atunci când vedem garanție în hotărârea adusă, dar și mai departe vom lupta pentru idealul social-democrat, căci noi socialistii vom asigura prin munca noastră viitorul poporului; noi cu bucurie lucrăm cu naționaliștii români mai ales fiindcă socialismul nu eschide simțul naționalist, iar noi Românii suntem cei mai democrați căci noi nu avem magnați, oi toți suntem una dela vladică până la opincă, adică toți din opincă suntem și pentru aceea datorința noastră e să lucrăm, să lucrăm, să lucrăm! Că de nu vom lucra, va rămânea pământul ne arat, cearecul ne cosut, opinca necărpită și cu libertatea în mână vom peri de foame. Însuflețirea era foarte mare. Dănsul a înființat tovarășii de consum în tot satul. A spus poporului că meseria și comerțul e plug de aur și noi în România-mare prima dată să facem comerțul și industria atât de favorabilă încât să exportăm căci până acum nu am mai importat și am muncit dar rodul a fost al streinilor și pentru aceea noi am fost ca și iarba aceea pe care a fost o piatră grea și iarba nu a putut crește, dar acum piatra s'a ridicat și iarba va crește și se va desvolta cu mult mai frumos decât acolo unde nu a fost piatră. Așa se va desvolta și poporul român ca și iarba aceea și mai mult nu va fura streinul belșugul holdelor noastre cu spicul de aur.

Tot așa succese au fost și în cercul Alesdului unde mai ales în Tetehe Românii u fost seduși de notarul Vesselényi, care Românii de-acolo ca matriculant le-a dat numele de ho-

tez „Árpád”, „Béla”, „Töhötöm”. Când le-a vorbit Petringenar la moment au desființat „Magyar néptanácsul” și au votat neîncredere lui Vesselényi, alegând notar de român pe Laurentiu Platos din Sibiu și comună Tetehe de vine română. La finea adunării poporul a jurat că mai bine va muri decât să mai trăiască în jugul de până acuma. Strigau cu toții: Trăiască România-mare! Trăiască social-democrația!

După „Deșteaptă-te Române” s'a împrăștiat adunarea.

Din viața Rusiei revoluționare.

Pentru a ne forma o orientare mai temeinică despre situațiunea politică internă a Rusiei de azi, e bine să facem o schițare pe scurt despre gruparea politică a partidelor cari se luptă azi acolo pentru acapararea puterii. Dela izbucnirea revoluției din Martie, din cea dintâi zi, se luptă între ele două partide: cel al democraților și cel al burghezilor — deasupra cărora azi se ridică însă nebiruit partidul popular.

Partidul democratic se dividează apoi iarăși în alte două fracțiuni: în partidul socialistilor democrați și în cel al socialistilor revoluționari. Socialistii democrați ca aderenți ai marxismului se bazează pe muncitorimea industrială; la 1903 acești socialisti s'au desbinat în două partide: în fracțiunea bolșevismului și cea a menșevismului. Direcția bolșevistă are azi în fruntea ei pe Trocky și Lenin. Fracțiunea menșevismului, în frunte cu Teretelli Ceidze și Skobelew, propovăduiește principii mult mai conservatoare, deși în esența lor se identifică cu țintele ultime ale grupei bolșevice, dar din cauze de tactică nu se separează cu desăvârșire de-o înțelegere pașnică cu burghezimea.

Cealaltă partidă democratică mare o formează socialistii revoluționari, cari se cheamă socialistii clasei agricultorilor, a țăranilor. Tocmai din acest motiv pretenziunea primă a lor este reforma agrară, pe care ei o cred mai perfect rezolvită prin socializarea proprietăților agricole. Conducătorul cel mai de frunte al socialistilor revoluționari este Cernov. Astăzi în cele mai multe sovieturi aderenții direcției menșeviste, alături cu socialistii revoluționari, sunt grupați ca o puternică opoziție contra bolșevismului și fracțiunilor mai mici de partide, uniți azi cu bolșevicii. Amândouă partidele mari, au o presă puternică și au înființat tot felul de organe politice pretutindenea.

Divergența capitală dintre bolșevici și întreaga opoziția socialistilor și a partidelor burgheze zace în faptul, că bolșevicii forțează desăvârșirea credului lor prin mijloace revoluționare, pe câtă vreme toate partidele celelalte sunt de convingerea, că pentru reorganizarea imperiului rusesc e chemată singură adunarea constituantă, ai cărei membrii să fie aleși din toate păturile sociale, după cea mai perfectă îndreptățire.

În opoziție apoi cu această democrație se află azi unită ca într'un bloc inseparabil întreaga burghezimea, începând dela cadetii din stânga până la aderenții inversumați ai țarismului.

Diracția bolșevistă, îndată ce a ajuns la putere, și-a pierdut cu desăvârșire cumpătul prin modul cum forțează realizarea planurilor sale, ba se pare chiar, că Lenin și Trocky au scăpat din mână frânele puterii asupra muncitorimii și militarilor, cari îmbibați de beția unor devize pe cari poate nici nu le pricep, decăzuți cu mult sub nivelul conștiinței naționale, nebuni și orbi dau năvală după teoriile lor. Deținătorii actuali ai puterii, contra tuturor voințelor omenesti contrare au eliberat domnierea volniciei neînfrânate și se întorc cu o teroare ce nu cunoaște margini față de toți aceia pe cari îi pot intitula cu numele de „cetățean” — ajungând pe acest drum al lor adeseori acolo, de închid chiar și pe tovarășii lor de principii, pe menșevicii, — dând mai curând ordin de deținere chiar și în contra lui Cernov, socialistul agrar, timbrându-l de „contrarevoluționar”. *Ideia libertății în explicațiunea ei bolșevistă ar consta deci în aceea, că pe toți aceia, — partide, direcții și persoane, — cari nu vreau să depună orbește jurământul pe programul bolșevist și se dovedește, asemănat cu revoluționarul de simplu cetățean trebuie stărpit și măturat brutal din drumul revoluțiunii.*

Adunare poporală în Petroșeni.

În ziua de 30 Dec. n. după prânz s'au întrunit Români din jurul Petroșenilor pe piața orașului la chemarea conducătorilor: a preoților lor.

Deja pe la amiază au început a cobori sătenii cu mic, cu mare de prin văi și munți, călări și pe jos, în haine de sărbătoare. Deși era timpul cam ploios și rece, totuși s'au adunat în număr foarte mare și au stat sub cerul liber ore întregi ca să asculte cuvintele rostite de cei ce i-au chemat.

Primul vorbitor a fost d. Zamora, conducătorul muncitorilor români din Jiu, care într-o vorbire înțeleaptă a explicat cum trebuie să înțeleagă Românul rostul socialismului.

Preotul Petroșenilor Ion Duma a explicat ordinul M. Sale Regelui Ferdinand pentru împărțirea marilor domenii și alte așezăminte în favorul țăranimii, totodată făcându-i atenți la multele atacuri ascunse și miselești ale Ungurilor desperați, cari sub masca socialismului um-

blă să strice bunăînțelegere între Români muncitori.

De mare importanță actuală a fost și vorbirea dlui Manu, călugărului dela mănăstirea Prislop, care schițând toate loviturile indiate, toate nedreptățile făcute de Unguri față de noi, năcazurile, durerile ce a trebuit să le îndurăm în decursul celor 10 veacuri lungi, a stors lacrimi din ochii ascultătorilor. Și se trezea poporul văzând cu ochii, se cutremura sufletul fiecăruia Român, când i se pomenea de jidanii cei cruzi, de internări și de lanturile cetățitorilor ungurești, făcute par'că anume pentru chinuirea noastră.

În toila vorbirii, când cu atâta sfințenie asculta poporul cuvintele de aur ale părintelui călugăr, un ungur cu pietri voi să arunce pe vorbitor, dar bravii gardiști în ultimul moment l-au împiedecat de a-și face răsbunarea și i-au dat la moment plata cuvenită.

Sfârșindu-se programul, mulțimea a trecut în sunetele muzicii militare prin strada principală, iar la un loc mai larg s'a încins o horă mare, apoi, în cea mai deplină ordine s'au reîntors fiecare acasă.

Cost.

Chemarea conferinței de pace.

În plasticul discurs de deschidere rostit de președintele Poincaré e stilizată cu precizie desăvârșită chemarea grandioasă a conferinței de pace de a fixa fiisionomia lumii viitoare.

Continuăm cu publicarea discursului:

De ce au prins arma aliații.

Din claritatea acestor reamintiri ies la iveală cu exactitate toate concluziile pe cari DVoastre dlor trebuie să le trageți din război. Popoarele Dv. s'au aruncat una după alta în luptă: Adevărul e însă că ele au venit în ajutorul dreptății periclitată. Ca și Germania, a garantat și Marea Britanie și Franța neatrănarea Belgiei. Germania însă a încercat să nimicească Belgia; Marea Britanie și Franța au jurat să o salveze. Așa s'au găsit chiar la începutul ostilităților, față în față, idei antagoniste și s'au ciocnit 50 de luni: ideea puterii auto-crate, care nu voiește să cunoască nici controlă nici limite și ideea dreptății ce se razimă pe sabie, singur numai ca să prevină abuzul puterii s'au săl-înădușe.

Marea Britanie

sprijinită cu credință de dominiunile și coloniile ei e de părere că nu poate rămânea din luptă, în care era vorbă de soarta tuturor țărilor. Ea s'a unit cu dominiunile și coloniile ei făcând cele mai mărețe eforturi ca să împiedece, ca războiul să ducă la isbândă spiritul de cuceriri și nedreptatea.

Japonia

s'a hotărât să prindă armele singur numai din loialitate față de Anglia, aliata ei, și conștie de pericolul ce rezulta pentru Asia și Europa din hegemonia visată de împărăția germană.

Italia

care dela început a refuzat să favorizeze ambițiunile germane, s'a ridicat împotriva dușmanului ei conștat singur numai pentru ca să întimpe combinatiunile politice artificiale, cari au disconsiderat cu totul libertatea omenimei.

România

s'a hotărât la luptă iarăși singur numai pentru ca să realizeze unitatea națională, căreia i s'au pus în cale aceleași puteri cu presiuni blăstămate. Părăsită, tradată și sugrumată, ea a fost silită să încheie contractul a cărui revizuire e de datoria Dvoastră.

Grecia.

pe care dușmanul în curs de multe luni a încercat să o abată dela tradițiile și menirea ei, a prins armele singur numai pentru ca să scape de încercările de a o stăpâni, al căror pericol țara îl simțea.

Portugalia, China și Siam

au părăsit neutralitatea singur numai din motivul, ca să nu cadă în ghiarele vulturului împărătesc. Poftele germane au făcut ca liga tuturor popoarelor cele mici și mari, să prindă arma împotriva acestui dușman.

Intrarea Americii.

Iar ce să Vă spun despre solemna hotărâre, luată în primăvara anului 1917 de republica Statelor-Unite în frunte cu luminatul ei președinte, Wilson și pe care mă simt fericit că-l pot saluta în numele Franței recunoscătoare și dacă-mi dați voie dlor, în numele tuturor popoarelor reprezentate în această sală. Ce să mai spun despre celelalte state americane, cari s'au declarat împotriva Germaniei ca Brazilia, Cuba, Panama, Guatemala, Nicaragua, Haiti și Honduras, s'au cele cari au rupt relațiunile diplomatice ca Bolivia, Peru, Ecuador și Uruguay. Dela polul nordic până la polul sudic simț de revoltă a cuprins lumea nouă, când a văzut, că vechile împărății din Europa centrală fără a fi provocate și fără motiv acceptabil, au pornit război și l-au continuat incendiând, jefuind și omorând oameni nevinovați.

Intervenția Statelor-Unite americane a fost mai mult decât un eveniment militar și politic, a fost sentința suverană, enunțată în fața tribunalului istoriei de conștiința superioară a unui popor liber și a celui mai înalt funcționar al lui, asupra responsabilității mari, luată prin înfricoșatul războiu de măcelărire a omenimei.

Statele-Unite au mobilizat flotele și armatele lor visurilor nu atât pentru ca să se apere împotriva visurilor temerare a grandomaniei germane, ci mai cu seamă ca să apere idealul libertății, văzând cum se mărește din ce în ce umbra întunecată, ce o arunca vulturul împărătesc peste ea. Fiica Europei a traversat oceanul, ca să-și elibereze mama din ghiarele sclăviei și să salveze civilizația. Poporul american a voit să pună capăt celui mai rușinos eveniment ce s'a scris în anelele omenimei.

Guvernele autocratice, cari au lucrat în camerele tainice ale ministeriilor de externe și ale marelui cartier, — ai lor, programul absurd de-a stăpâni întreaga lume, la oră fixată suflând cornul de vânătoare au slobozit lașa lor haite de câni. Aceste guverne au cerut ca știința, în clipa când aceasta micșora distanțele ca să-i apropie pe oameni deolaltă și să le facă viața mai plăcută, să coboare din sborul ei luminător și să se pună în serviciul volniciei, care a înjosit ideea credinței, încât a făcut din Dumnezeu o slugă supusă a celor stăpâniți de patimi și complice la crimele lor. Acești oameni n'au voit să respecte nici tradiții, nici voința popoarelor nici viața cetățenilor și cinstea femeilor, nici principiul moralului public și individual, pe care noi în întreg

cursul războiului l-am avut mereu în vedere și pe care popoarele precum nici indivizii nu-l pot călca în picioare nepedepsiți.

Trezirea popoarelor subjugate.

Intinzându-se lupta tot mai mult peste rotogolul pământului a început să ne sune în urechi și din o parte și din alta zăngănitul lanțurilor și națiunile ferecate în temnițe de mii de ani ne-au cerut ajutor, ba chiar au rupt catusele robiei pentruca să ne vină în ajutor. Polonia înviată ne-a trimis trupe Ceho-slovacii și-au eluat dreptul la neatârnat în Siberia și în Italia, Iugoslavia, Armenii, Sirienii și Arabii Libanonului, toate popoarele oprimate, victimele condamnate la inacțiune care aproape se împăcaseră cu nedreptatea devenită istorică, toți acești martiri ai trecutului, conștiințele torturate, popoarele, cărora li s'a răpit libertatea, au prins viață când au auzit zăngănitul armelor noastre și s'au întors spre noi, ca spre apărătorii lor firești. Așa a luat războiul, contra intențiilor cu cari s'a pornit, proporții tot mai mari și a devenit cruciada omenimei pentru apărarea dreptului. Iar ce ne poate mângâia în suferințele, ce ni le-a adus războiul, e gândul că biruința noastră e triumful dreptății. Biruința noastră e perfectă. Dushmanul a cerut armistițiu pentruca să evite completa prăbușire militară.

Dela DVoastră atârna acum, ca din aceasta biruință deplină să trageți concluzii definitive în interesul dreptății și al păcii. Dorința Dvoastră a fost ca în interesul rezolvirii cu succes a acestei mari probleme să fie chemați în acest mare for judecătoresc în primul rând popoarele aliate și asociate, iar pe neutrali numai întrucât sunt atinse interesele lor. Ați fost de părere, ca condițiile de pace să se fixeze înainte de a le comunica celor împotriva cărora am dus împreună războiul victorios. Solidaritatea, care ne-a unit în cursul războiului și care a făcut ca armele noastre să fie victorioase, trebuie menținută deplin atât în cursul desbaterilor cât și după încheierea contractului de pace.

Nu numai guverne, ci și popoare sunt aici reprezentate. Aceste s'au cunoscut în încercările comune ale războiului și au învățat să se ajute împreună. Aceste popoare doresc ca raporturile strânse de ieri să garanteze liniștea zilei de mâine. Zădarnic au căutat dusmanii să ne desbina, iar dacă n'au încetat cu aceste obisnuite machinațiuni a lor, se vor convinge curând ca și în cursul războiului, că se vor lovi de un bloc, ce nimic nu-l poate desface.

DVoastră, imediat la începutul armistițiului, ați proclamat necesitatea Unirii tuturor, cari stau sub scutul marilor adevăruri morale și politice, cărora le-a dat viață nobilul talmaciu președintele Wilson. Chemarea DVoastră trebuie să fie, ca să ajutați lumina adevărului să răsbească la suprafață. Dvoastră veți căuta numai dreptatea, care nu cunoaște favoriti, dreptate în chestiile teritoriale, în problemele financiare și în sfârșit în chestiile economice. Dar dreptatea violată, cere în primul rând despăgubire și reparație pentru popoarele și indivizii, cari au fost jefuiți și maltratați. Când stabiliți aceste pretențiuni, să nu ascultați de glasul urei nici de instinctul răsunării, ci să urmăriți ținta dublă: să dați fiecăruia ce i se cuvine, iar pe cei vinovați să nu-i pedepsiți în așa fel, ca ei să fie îmbărbătați la repetirea crimelor comise. Simțul de dreptate pretinde ca străduințele de a câștiga garanții față de spiritul ofensiv, care îl demoralizează pe cei vinovați, să apuce iară putere. Și e logic, ca dreptatea să pretindă, ca aceste garanții să se dea în primul rând acelor popoare, cari au fost mai expuse, și pot încă fi, amenințărilor și atacurilor acelor popoare, cari în repetite rânduri au fost în pericolul de a fi înecate de valul invasiunilor înalte în cursul vremilor.

Dreptatea însă exclude visurile de cuceriri și imperialism, nerespectarea vointei naționale și schimbul de provincii în mod arbitrar între două state ca și când locuitorii acelor provincii ar fi numai obiecte, figuri de săli. Au trecut vremile când diplomații se puteau întruni, pentruca să restabilească harta împăraților. Refacerea hărții lumii, o faceți în numele popoarelor și cu condiție, că dați expresie fidelă vointei lor, respectând dreptul de liberă dispunere a popoarelor mici și mari și o aduceți totodată în consonanță cu dreptul sacru al popoarelor și confesiunilor în minoritate.

E o uriașă problemă aceasta, în a cărei rezolvire vă va ajuta ca sfătuitoare știința și istoria, de a da tuturor popoarelor mijloacele materiale și morale pentru asigurarea existenței lor, po-

poarelor, cari acum se alcătuiesc în stat, și tuturor celor, cari voiesc să se unească cu vecinii lor, și celor cari voiesc să se desfacă în unități, precum și celor, cari voiesc să reorganizeze statul lor conform tradițiilor reînviată și în sfârșit popoarelor cărora le-ați dat sau le veți da în curând libertatea. Nu dorim doar ca popoarele cari le-am trezit acum la viață să fie condamnate iarăși la moarte. Dvoastre cu toții doriți, ca munca ce o depuneți aici și pretutindeni să fie rodnică și dănuitoare.

Alianța popoarelor.

În înțelesul paragrafului 14 acceptat de marile puteri Dvoastre veți clădi alianța generală a popoarelor, care va da cele mai tari garanții față de noui atacuri împotriva drepturilor popoarelor. Pacea cu atât va fi mai ușor de menținut cu cât pacea ce răsare va realiza mai complect cerințele dreptății.

O reminiscență istorică.

Chiar acum 48 de ani, în 18 Ianuarie, a fost proclamată împărăția germană de armata ce a invadat Versailles-ul și au pretins ca jaf două provincii franceze. Iată la consacrare a fost deci vârat viermele în rădăcinile lui și a purtat din vina întemeietorilor lui sămânța morții. S'a născut din nedreptate și a perit în mod rușinos. Statele s'au întrunit aici acum ca să îndrepte răul, care l-a provocat acest imperiu și să-l împedice, ca în viitor să mai provoace alte rele. În mâinile DVoastre Dlor e depus viitorul lumii!

INFORMAȚIUNI.

Câmpul Libertății

3 Maiu 1848.

Un svou din sat în sat străbate
Și da norodului curaj.

El pleacă în valuri tulburate
Și se îndreaptă către Blaj.

Sânt preoți și mireni, cu toții
Mănați de același ideal,
În fruntea tuturoră Moșii,
Mândria mândrului Ardeal.

Ei simt căntăia oarași leagă
Un dor adânc de neam întreg,
Aleargă toți sa-l înțeleagă,
Și cât de bine-l înțeleg.

Caci bat cincizeci de mii de piepturi,
Și'n ele inimii românești
Cari strigă: Libertate! Drepturi
Pe plainurile strămoșesti!...

O, sfântă zi de sărbătoare!
Popor voinic din văi și lunci,
Te-om mai vedea odată oare
Precum te-ai arătat atunci?....

Povestea vremii ne învătă
Că orice rană are leac.
Dar o'ntâmplare așa măreată
Șubnește-odată la un veac.

St. O. Iosif.

Petrecere în Șiria.

În seara de Bobotează s'a aranjat în Șiria un concert împreună cu petrecere cu dans. Curând după amiază intelectuali din Arad, din toate satele din jurul Șiriei — precum și o mare multime de țărani fruntași, s'au adunat în sala otelului din Șiria. Pe cei nou veniți i-a așteptat chiar pentru întâiul moment o surprindere nespuse de plăcută: opt ofițeri din armata regală română se aflau în mijlocul nostru. Corul din Șiria, puternic și bine instruit, sub conducerea d. inv. Plesiu deschide concertul, în aplauzele sincere ale tuturoră. Fiind sala mică, nu s'a putut ridica scena pentru piesa teatrală, a urmat însă un monolog în stil popular, predat ireproșabil de Traian Doboș și dsora Debeleac.

Pe când corul intona imnul Unirei, intră în sală însuflețitul luptător d. Dr. Iacob Hotăran. A fost primit cu unanime strigăte de: Să trăiască! Ofițerii români sunt însoțiți și de câțiva soldați din România. Unul dintre acești bravi,

a distras publicul, predând cu mult haz câteva cuplete despre sărăcia României la care a adus-o nesățiosul mare tâlhar Makensen.

Când corul d. Plesiu a intonat *Deșteaptă-te Române* tot publicul, s'a ridicat în picioare, și a cântat împreună. Momentul acesta, mult grăitor, a fost de-o emoțiune sguđuitoare.

Căluseri sub conducerea vătavului Crișan au jucat căluserul și bătuta cu variațiuni îndrăsnete, deosebit de plăcute.

S'a încins o horă mare. — În cinci rânduri — la finea căreia ca dintr'un piept a isbucnit aclamațiunea:

Trăiască Majestatea Sa Regele Ferdinand și Regina Maria.

A urmat apoi dans până în zori. Cei veniți au plecat cu impresii deosebit de plăcute.

Stricteța belgienilor în ținuturile descălcate o demnă de remarcat. D. e. tribunalul militar a adus următoarea osândă: Pe un neguțator, care voise să ducă pe țărmlul drept al Rimului 4 scrisori, înmormurând cenzura militară, l-a osândit la 1 zi închisoare și trei mii franci tribut. Directorul pozelor, pentruca a suferit, ca tremurile să transporte ziare pe țărmlul drept al Rimului, a fost pedepsit cu 8 zile temniță și 5000 de mărci tribut. Un învățător, care și-a instruit învățacei la cântecul german: *Patria noastră va fi mare și glorioasă*, a fost condamnat la 6 luni temniță și 1000 mărci pedeală în bani.

În chestia împărțiri pământurilor. În *Unirea* nr. 2 citim următoarele rânduri cari merită să fie luate în considerare:

După părerea mea prima ordinațiune în privința aceasta să fie aceea, că nici unui proprietar de pământ să nu i se îngăduie a mai cumpăra loc, dacă are de prezent cel puțin 50 jug. cat. — prin aceasta nu vreau să zic ca suma de 50 jug. să fie maximul, la care poate ajunge un proprietar, ci de-ocamdată să nu li-se permită cumpărarea din motivul, că cei mai mulți au banii câștigați pe ușor în decursul războiului, pe cari bucuos li plasează în pământ — ci locul de vânzare să se împie prima oară celor lipsiți de pământ.

A doua ordinațiune să reguleze afacerea aceea, că proprietarul, care dispune de peste 50 jugăre, după mărimea moșiei sale e dator să deie o anumită parte spre lucrare muncitorilor economiei, cari n'au pământ ori n'au de ajuns pentru traiul familiei lor. Să fie expres arătat, că din anumită evantitate de moșie cât e dator proprietarul să concedă muncitorilor, cari au vite și astfel pot lucra cu vitele lor și cât e dator să dea palmașilor arat și sămănat gata.

A treia ordinațiune să reguleze împărțirea roadelor pământului, anume: câtă parte din roade primește celce a lucrat cu vitele sale pământul și câtă roadă primește celce a lucrat numai cu palma. În privința aceasta trebuie nesmintit să se facă ameliorare, față de trecut.

Poporul din Ardeal se razimă în cucuruz și până acum cu deosebire pământul arat și sămănat cu cucuruz l'a luat în parte. Partea muncitorului până acum a fost prea mică, aceasta deci trebuie mărită, așa bunăoară, că din roada pământului să nu primească numai a treia parte și să mai seceze și atâtea jugăre câte săpa, ci să primească $\frac{2}{3}$ parte fără să mai presteze alt lucru, ori jumătate parte, prestând și cevaș lucru la secerat. Ordinațiunea trebuie să se referească lămurit la toate produsele, ca în privința aceasta să fie claritate deplină. Ca executor a acestor ordinațiuni să se constituiasă o comisiune comitatensă compusă din proprietari și muncitori. — (G. Nicoră.)

Adunarea Săcuilor. Săcuii din nou au ținut o adunare de protest contra imperiului român. Duminică în sala dela „Vigadó”, s'au adunat toți Săcuii refugiați la Budapesta. Dintre conducătorii Săcuilor amintim pe dr. Nagy György, Frater Lorand, Ugron Gábor, Jancsó și Kahnár. După adunare, o comisiune a Săcuilor, a cerut audiența dea min. pres. Berinkey, solicitându-l să facă represaliile de lipsă, pentru deținerea lui Apáthy — deținându-l pe d. dr. Ioan Erdélyi. Berinkey însă a refuzat împlinirea cererilor, spunându-le că ofițerul francez, încredințat cu eliberarea lui Apáthy, se află acum la Sibiu.

Cum vor primi Românii din Oradea-mare pe doroabani! Cetim in Tribuna Bihorului:

Li așteptăm de mult, li așteptăm cu tot sufletul. Cu Ardelenii și cu Bănățenii de mult s'au îmbrățișat. Noi Bihoreni și la praznicul acesta am rămas cei din urmă. Dar nădejdea și dragostea noastră n'a scăzut. Acum în sfârșit vin. Telefonul ne aduce solia, că doroabani s'apropie cu pași grăbiți de hotarele Bihorului. Când scriem rândurile acestea ei sunt intrați în muniții noștri, la Ciucea și la Fechetău. Se poate că pe când gazeta noastră va ajunge în mâinile cititorilor ostrești românească va fi între zidurile Orăzii mari. Să fim deci pregătiți, că nu știm zua nici oasului!

Consiliul nostru național a făcut toate pregătirile pentru înfrățirea fraților noștri, cari ne aduc solia doroabani și începătura libertății, să li-se facă o primire sărbătorească.

La ceasul sosirii vom ieși cu toți la gară să-i întâmpinăm și să-i îmbrățișem.

Garda națională și toți membrii consiliului vor fi de față. Dirigentul consiliului va rosti vorbirea de bineventare. Trupele armate și convoul publicului, în frunte c'un banderiu de călăreți din țărani, vor intra, în oraș pe strada principală. Adevăratul act sărbătorețesc de primire se va desfășura în piața mică, în fața bisericii „Bihoreana” și între zidurile sfinte ale celor două biserici românești. Aici se vor rosti mai multe discursuri, va cânta corul „Hilaria” și la urmă, după obiceiul străbun, se va învinge hora mare. În cinstea comandantilor se va da banchet. Pentru ostașii de rând se va aranja prânz bogat în casarmă. Seara următoare va fi concert și dans, cu concursul reuniunii de muzică „Lira” din Belus.

Intellectualii și poporul din comitat vor fi avizați despre toate prin gardiști și prin telefon.

Gătiți-vă fraților, îmbrăcați haina de sărbătoare și alergați la praznicul acesta de obștească înfrățire și de negrăită bucurie, la praznicul cel mai frumos, care l'a avut neamul românesc de optprezece sute de mai!

Contrarevoluțiune. Sub acest titlu un ziar maghiar din Budapesta, la loc de frunte scrie în numărul său dela 21 Ianuarie următoarele:

Până acum a mocnit doar, dar contrarevoluțiunea maghiară începe a-și arăta obrazul. Ziua de Duminecă a trecut în Budapesta cu fapte săvârșite în numele contrarevoluțiunii. S'au înciripat o sumedenie de adunări și demonstrațiuni. Naivitate de amiazi au ținut adunare Săcuii. La amiazi au fost demonstrațiuni în cetate. După amiazi s'a ținut convenirea dela MOVE a ofițerilor activi organizați. Apoi a urmat adunarea „Maghirilor ce se trezesc la „Golyavár”. Seara atmosfera era saturată de-un duh de progrom, de sete după sânge de jidan (și după niște paltoane de iarnă de prin cafenele.)

Contrarevoluția și-a arătat ieri albul dinților la Budapesta.

Așa scrie un ziar maghiar, care în pornirea de destrămare totală a republicii maghiare nu vede decât o direcție nouă ce și-a pus de țintă cu alte mijloace scăparea de pierii a țării, — și orice mișcare pornită de oameni fără căpătâi, o numește contra revoluțiune. De altfel presa maghiară se lăfăie în întrebuintarea cuvintelor răsunătoare: revoluție, contrarevoluție; socialism-revoluționar, bolșevism, comunism — o întregă zăpăceală de nume, muzicale, derme de zilele din urmă.

Mișcare monarhistă în Portugalia. Agenția Havas anunță; Guvernul a dat un comunicat, în care face cunoscut, că în ținuturile nordice ale Portugaliai, mișcarea monarhistă a prins iarăș putere. În Posto s'a constituit guvern monarhist în frunte cu Paiba Conceiro. Comunicăția telefonică și telegrafică în Lisabona s'a întrerupt. Garnizoanele din Posto și Lisabona s'au alăturat la monarhiști.

Ziare în limba franceză pentru informarea străinătății. Toate popoarele se năzuiesc să influențeze lucrările conferenței de pace pentru a stoance favoruri. Și fiindcă se știe că cel mai bun mijloc pentru reușita unei acțiuni în acest scop este publicitatea ziaristică, fac totul ca să apară ziare în limba diplomatică a lumii: limba franceză. Primim la redacție *La République tchéco-slovaque* ce apare în Praga și apără interesele republicii ceho-slovaice. În Geneva apare *La Serbie*, organul Sârbilor. În Budapesta Ungurii scot sub titlul pretențios de *La Hongrie republicane*, o foaie săptămânală voind prin acest titlu să ademenească ententa și să se îndure să nu e sfântice țara; ententa însă nu mai vrea lucruri de față, ci fapte și adevărate testimonii cari pot să-i stoarcă mila...

Intervenție pentru Apáthy. Din Budapesta se anunță că Dr. Nagy György, prim-redactor la „Uj Szó” a adresat o telegramă primului ministru Clemenceau, cu știința și permisiunea guvernului maghiar, în care cere ca primul ministru Franței să intervină în interesul eliberării lui Apáthy. Nagy spune în radiograma sa că deținerea ar fi ordonat-o generalul în baza unor acuzațiuni false.

La Chișineu feciorii gardei centrale cercuale au aflat la un soldat maghiar un steag românesc luat cu forța dela Români, la primirea lui Berthelet la Arad. Viteazul soldat al republicii maghiare, care fugia de înca Fancezilor și voia, să-și câpătiască încălțăminte de mătase tricolorului nostru, și-a primit răsplata cuvenită. Steagul va sta și el între relicviile triste ale zilei aceleia de sărbătoare și martiriu totodată.

Ordinea cercului Chișineu o garantează prin conlucrarea gardelor sătene aceasta gardă centrală de sus, compusă din 40 de feciori recrutați din cele mai bune elemente ale satelor din cerc. Decând funcționează ei, s'au dus jandarmii maghiari de aici, ca o organizație de prisos. Ținuta aspră militară a gardiștilor centrali a fost răsplătită cu vorbe de sinceră laudă și recunoștință a ofițerilor francezi, cari deunăzi ne orecetaseră. „Cu așa oameni trebuie să înmăntați!” Și într'adevăr în sate domnește ordinea. Oamenii își văd de lucru. Tăciunarii pedepsiți odată nu mai doresc pedeapsa și pentru a doua oară, deși n'ar strica să se mai iviască, căci amendele de bani se întrebuintează în favorul sălilor de lectură sătene.

Crăciunul, Anul nou și Boboteaza au fost serbate cu pompa cuvenită a zilelor mari de eliberare națională. Aptitudinile de rasă ale popnului de aici descătusate, s'au arătat în toată strălucirile lor. Vedeai reprezentări teatrale, auziai concerte, declamațiuni, ca de profesioniști. Măcarcă le-au amajiat diletanți, — mare parte țărani. Câtă comoară ținea închisă sistemul care ne apăsa! Când o să o arătăm lumii, — și are, s'o vadă degrabă, — lumea va recunoaște că a păcătuit, de a nu ne fi desrobit mai curând.

Pentru orfanii preotului Ioan Opris a dăruit dna Roza Băian, soție de preot suma de 40 cor. cu ocaziunea parastaselor ținute pentru fiul său Tit și nepotul său Sorin.

† Treboniu George Almășescu, inginer la oficiul de edile în Deva, după un morb îndelungat, câștigat în timpul de martiriu al său, a înecat din viață în 18 Ianuarie n. 1919. în etate de 46 ani.

Continuăm colecta publicată în nr. 31 și 32 din 17 și 18 Decembrie 1918. La colecta nr. 2: Olga dr. Vicas 40 cor. Banca Generală 100 cor. Dr. E. V. Crisan Siria 45 cor. A. Rubenescu 20 cor. Iudita Secula 2 cor. Ileana Igna, Aurelia Iovin, Eutim Boariu serg., Elena Moldovan, Letiția R. Moldovan, N. N. câte 10 cor. A. Grița Iuga 5 cor.

Colecta nru 3: Silviu de Herbay și soția 200 cor., Dr. I. Nemet, Dr. Demian, Crăciun Chera sloc., Vor.

Băran, Adam, câte 100 cor., Nic. Mihulin, Onora Luca, Dr. R. Velici, S. Papp, Dr. St. Tămășdan, câte 50 cor., Dr. Sever Miclea 60 cor., I. Luțai, 40 cor., A. Răcu, Ciugudean, A. Anca, Iulu Herbay, Paul Rozvan câte 30 cor., Col. Popovici, Liviu Tămășdan, Dr. C. Iancu, Dr. V. Hotăran câte 25 cor., I. Ștefanuț, M. Stomescu, Tr. Pacu, Dr. C. Petran, Cornel Burza, Alexandra Dr. Iana, loc. Motorca, N. Ștefan, câte 20 cor., Ioan Miclău, Aurora Lepa, R. Ursu, I. Dubestean, I. Dubestean, Soc. de cărți, I. Evuțian câte 10 cor., Z. Engel 5 cor., Moise Mregea 1 cor.

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea.

Editor responsabil: Aurel Răcu.

Inserate.

La administrația ziarului **Românul** află aplicare momentană

DOUĂ DOMNIȘOARE.

Sunt preferite cari au absolvat vre-un curs comercial ori școala comercială superioară și au praxă de birou.

Administrația ziarului „Românul.”

Avis. Comuna Comlăuș (Oszentanna) din județul Aradului (20 km. de Arad, cu 2 gări) caută de urgență un notar român cu diplomă pentru a fi instituit pe timpul de trecere. Cerințele sunt cele normate de legile ungare (locuință naturală, o jum. sesie de pământ, sedar etc.) A se adresa consiliului comunal.

x **Iuliu Halmos**, dentist diplomat, care a lucrat timp de 4 ani în atelierul militar al garnizoanei din Arad, și-a făcut temeinice studii asupra celor mai nouă rezultate pe terenul dentistic, și-a redeschis atelierul dentistic din Arad str. Asztales Sándor nr. 10. Ordonează dela orele 8 a. m. până la orele 6 seara.

Alexandru Maár, cunoscutul fabricant de perii din Arad, a deschis o prăvălie în str. Deak Ferenc nr. 2, unde se pot cumpăra cu prețuri favorabile tot felul de perii, de cea mai bună calitate. Revânzătorilor preț avantajos.

x **De vânzare.** O casă cu etaj, modern clădită, cu 6 locuințe. Tot acolo se află de vânzare și o casă mai mică cu 2 locuințe. Adresa la Administrația „Românului”.

No. 10.

Intreprindere Română

Prima societate română de import și export S. ITTU & COMP. SIBIU

Se ocupă exclusiv cu importul și exportul internațional al materiilor brute semifabricate și fabricate. Legături comerciale internaționale. :: :: Corespondență în limbile română, franceză, italiană, germană, și maghiară. :: :: :: 141

PIETATE („Kegyelet“)

intreprinsă de înmormântare și transportarea cadavrelor
ARAB, str. Weitzer János Nr. 7. Telefon Nr. 885.

Primește: În mormântări dela cele mai simple până la cele mai pompoase cu prețurile cele mai convenabile. Mare depozit permanent de sicrie de metal și lemn și totfelul de articli necesari la înmormântări. :: :: Bo 42

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.**

„CONCORDIA”

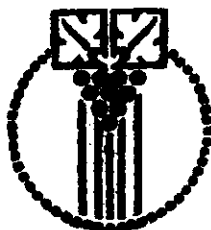
**TELEFON
Nr. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

**TELEFON
Nr. 750.**

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMARUL 11a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Executare
promptă.**

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tălat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucruri de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Prețuri
moderate.**